

Розділ перший

Кажуть, коли я народилась, усі дикі гуси враз розучилися літати й спустилися з неба на землю, а риби пішли на дно, забувши, що вміють плавати. Навіть лотоси в садах затремтіли й відвернули головки, навіки соромлячись своєї зів'ялої краси на тлі моєї вроди. Ці пишномовні вихваляння завжди викликали в мене сміх. Однак зерна правди в них таки були: моя краса здавалася чимось неприродним, бо виходила за межі самої природи; а від краси до руйнування — один крок.

Ось чому мама наполягала, щоб я закривала обличчя перед виходом із дому.

— Не привертай до себе небажаної уваги, Сі Ши, — застерігала вона, поправляючи на мені вуаль, що рябіла й виблискувала в полуденному світлі, біліючи краями. — Це небезпечно для такої дівчини, як ти.

Для такої дівчини, як я.

Ці слова могли означати що завгодно, і я воліла зайве не сушити собі тим голови й не збурювати старих спогадів. Ну от хоча б про двох сільських рум'яних тіточок, які колись наскочили в гості й оніміли, побачивши мене.

— Вона така гарненька, — нарешті здобулась на слова одна з них. — З такою красою царства руйнувати й розоряти міста.

Треба думати, то був комплімент. А друга все норвила звести мене зі своїм синком, утричі старшим за мене, який працював лісорубом, як мій батько, а обличчям скидався на гіркий гарбуз.

— Іди сюди, — сказала мама.

Я підійшла, і вона обернула вуаль навколо моєї голови, перебираючи тканину тонкими мозолястими пальцями, натруженими за день чищення сирого шовку, а ввечері — миттям старих каструль. Вуаль м'яко спадала мені на ніс, губи й підборіддя, охолоджуючи від липкої літньої спеки. Я подумала, що маю бути вдячною їй за бажання захистити мене від сторонніх очей. Он мати Чжен Дан практично виставила на загальний огляд її вроду — і вже семеро чоловіків із нашого села потикались на поріг їхнього будинку, несучи щедрі подарунки й благаючи її руки та серця. Про це Чжен Дан розповіла мені пізно ввечері, кривлячи губи від огиди, а її рука в моїй стискалася в кулак.

— Повернуся ще до сутінків, — пообіцяла я мамі, бо знала, що вона почне хвилюватися задовго до цього, хоч до річки недалеко від нашого західного кутка села, та й ходила я туди однією і тією ж дорогою бозна-скільки разів.

Але такі дівчата, як я, іноді зникали. Хоча «зникали» — це надто м'яко сказано. Правда була страшнішою: їх викрадали, убивали, продавали. Чоловіки обмінювалися ними, наче рідкісними порцеляновими виробами. Особливо часто це траплялося тепер, поки рани війни ще не загоїлися: царство У не давало спокою нашому народові, а залишки нашої армії були надто виснажені й розпорошені, тож захищати дівчат було просто нікому.

— Не барися там, повертайся якомога швидше, — наказувала мама, тицьнувши мені в руки грубо сплетений бамбуковий кошик із пасмами шовкової пряжі.

Я насторожено йшла селом. Довга вуаль лоскотала мені щоку й незабаром прилипла до мокрого від поту обличчя, та водночас вона трохи приглушувала не надто приємні запахи козячої шкіри, бруду й сирої риби. Навколо більшість будинків усе ще лежали в руїнах: у стінах зяяли дірки, схожі на колоті рани; подвір'я були засипані битим камінням, немов черепами. Усі ці

чорні сліди, які залишили по собі воїни царства У, викликали в мене страшні спогади: усюди палали пожежі, дзвеніли мечі у ворожих руках, на яких багряніла кров наших людей. Ці жахіття так і стояли в мене перед очима, не йшли з голови, переслідували. Іноді вечорами мені ввижались привиди, які немов пливли над стежками, укритими жовтим пилом, — привиди всіх мешканців села, яким не пощастило вижити.

Праворуч скрипнули двері, повертаючи мене в сьогодення. Віддалік почулися голоси. Якийсь чоловік відкашлювався густим мокротинням. Я прискорила крок, притиснувши кошик до себе...

Як завжди, я почула річку, перш ніж побачила її. Від невпинного шуму води, схожого на пісню плескоту хвиль, що зливався з криком гусей, ставало легше на душі. Потім ніби в'язи розступилися, відкриваючи очам чудовий краєвид: траву, що здіймалася хвилями під подихом вітру, розсипану на березі гладку гальку з біло-сірими цятками, наче перепелині яйця. Тут не було нікого, крім мене, і я раділа цьому. Мені завжди подобався звук самотності, спокій власного дихання. Коли доводилося перебувати серед інших людей, відчувати на собі їхні погляди, часто виникало дивне нав'язливе відчуття, що моє обличчя і тіло не належать мені. Ніби я була створена виключно для осолоди їхніх очей.

Я дістала з кошика перше пасмо шовку, обережно розгорнула його й занурила в прохолодну річкову воду. Раз, другий, третій. Потім віджала його насухо — вода струмочками стікала по зап'ястях. Наче й нехитра справа, але вона була складнішою, ніж могло здатися на перший погляд. Непраний шовк грубий, шорсткий, аж на шкірі рук залишалися рожеві пухирі після роботи з ним; а випраний — такий важкий, що здавалось, наче тримаєш у руках не шовк, а овечу шкуру. Я робила короткі перерви, щоб перевести дух і розслабити м'язи. Щоб помасажувати рукою ніжну шкіру над серцем. За легендою, коли моя мати

прапа шовк на цій же річці, їй до рук несподівано потрапила чудова перлина, і невдовзі вона завагітніла мною. У цих переказах я навіть не людина, а якась міфічна істота, але принаймні вони пояснюють моє погане самопочуття: з дитинства я відчувала біль у грудях, який час од часу вщухав, але ніколи не зникав повністю. Іноді мені здавалось, що в моєму серці є тріщина, яку неможливо нічим закрити.

Раптом біль став гострішим. Я здригнулась, брови нахмурились, пасмо шовку випало з рук на землю. Спробувала видихнути. На цей біль не було ради — треба чекати, поки він мине сам. Я все ще трималася за груди, коли звіддалік почула крик.

Схоже, кричала дитина.

«Сусу!» — розірвала мозок думка, але ж це було безглуздо.

Я випросталась і примружилася, серце калатало від болю і від страху. Дві постаті наближалися берегом річки: за худенькою розпатланою дівчинкою гнався якийсь здоровило. У мене все похололо всередині, коли я його побачила: чорне волосся було коротко підстрижене в традиційному стилі мешканців царства У.

«Чудовисько».

Справжнісінький ворожище. Прямо тут, у Чжуцзі, у нашому селі. На нашому березі річки.

— Будь ласка, допоможіть, — плакала дівчинка, втупивши в мене свої широко розплющені очі. Вона, очевидно, не прожила ще й повного зодіакального циклу — дванадцять років, була, мабуть, десь такого віку, як Сусу, якби їй дали шанс вирости. Коли дитина підняла свої худі руки, я побачила фіолетові синці на засмаглій шкірі. Вони явно були свіжі.

Дівчинка та її переслідувач були вже за кілька метрів од мене. Ще ближче.

«Зроби щось» — ці слова тиснули на мою свідомість, але я відчувала їх якось відсторонено, ніби це думала інша людина.

Мої руки все ще були мокрі, холодний мул застряг під нігтями. Зуби цокотіли. Я гарячково роззиралася в пошуках чогось чи когось, але навколо лише сяяло жовте сонячне світло, відбиваючись од води, ширяли гуси над обрієм, а в кошику лежали зібгані пасма шовку.

Дівчинка спіткнулась і впала, ударившись колінами об гальку. Від звуку того удару занили мої кістки — так відгукнувся мені чужий біль. З її вуст зірвався крик, але в моїх вухах лунав плач іншої дитини. Плач знайомий, пронизливий, сповнений паніки й розгубленості. Плач того, хто потребував мене найбільше.

«Сусу! Ні, не йди туди, нам треба й далі ховатися.

Послухай мене.

Повернись».

На якусь мить час ніби розділюся, і я побачила свою маленьку сестричку, її широко розплющені очі, ніжне личко, створене з усього найкращого, що є у світі. Я бачила, як меч встромляється в її бік. Я бачила, як вона впала...

— Допоможіть!

Дівчинка намагалася підвестись, але чоловік велетом височів позаду неї, як той Пань-гу¹ з давніх міфів, його тінь швидко розтікалася під сонцем. Він підбіг і чоботом наступив на край її зношеної сукенки. Дитина була притиснута до землі, як птах із простромленим стрілою крилом.

— Ах ти, мала злодійко, — злісно випалив він, розчавлюючи склади між зубами з характерним уським акцентом. — Ти думала, що можеш поцупити грушу просто в мене з-під носа й тобі це так минеться?

¹ Пань-гу — персонаж старокитайської міфології, який нібито розділив світ на Небо й Землю; перша людина. (Тут і далі прим. перекл.)

Обличчя дівчинки було бліде й застигле від переляку, але очі, коли вона звернула їх на нападника, здавалось, палали зсередини.

— Це ж була лише одна грушка.

— Вона моя! Усе, що тут є, — з притиском сказав чоловік, показуючи на наше село й далі, на похилі сині гори, на столицю, на все наше царство Юе, — тепер належить нам. Не забувай про це.

Дівчинка відповіла такою лютою лайкою, що мені залишалося тільки дивуватися, де вона цього навчилася...

— Ну все! — вигукнув чоловік і витягнув меч.

Різке металеве шипіння заглушило всі звуки. Я чула, ніби мешканці царства У були майстрами металургії, як і ми; ніби їхні мечі були настільки тонкими, що могли розсікти камінь і залишалися гострими навіть через століття. З великим відчаєм я на власні очі побачила, що це правда. Клинок виблискував у повітрі, на його смертоносному вістрі мерехтіло сонце. Один швидкий удар — і він запросто розсіче кістку.

Я смикнулась, звільняючись від жахливого заціпеніння. Знову настійливо промайнула думка: «Зроби щось! Урятуй її!».

«Не помилися знову».

Мої пальці гарячково нишпорили по землі й раптом ухопили каменюку. Не більшу за яйце, але замашну, із зазубленим краєм. Чоловік не дивився на мене; його погляд був спрямований лише на принишке дівча. За якусь часточку секунди до того, як він рубонув мечем, я кинула в нього камінь. Чого сподівалася досягти тоді, не знаю. Хочеться думати, що вбивство не було в мене на меті, що я збиралася тільки відволікти, а не завдати болю. Але камінь із гучним хрускотом улучив чоловікові в ніс — і той із криком похитнувся, схопившись за обличчя...

Зізнаюся, на мить я відчула гострий спалах задоволення.

Але дуже швидко на зміну йому прийшов страх. Тепер чоловік усю свою увагу перемкнув на мене, і навіть якщо я не мала

наміру його вбити, то він точно дивився на мене саме з таким задумом. Його підборіддя було вимазане густою кров'ю, і, коли він зробив крок до мене, ще більше крові потекло з його носа в рот. Здоровило повернувся і сплюнув. Вітер обличчя лівим рукавом. У його правій руці виблискував меч, тепер спрямований на мене.

— У царстві У, — сказав він, — про людей, які лізуть не у своє діло, кажуть, що вони часто помирають наглою смертю.

У мене стислося горло.

А мій мозок, немов стріла, пронизало чітке розуміння, навіть неймовірна впевненість, що зараз я помру просто ось тут, на березі річки, там, де вода зустрічається з небом, звідки моя мама зовсім неподалік чекала мене додому. Галька хрустіла під ногами чоловіка, він підходив усе ближче й ближче. Думки панічно роїлися в моїй голові, я хапалася за найабсурднішу соломинку, намагаючись довести хтозна-кому, що це неможливо, що я не хочу помирати, бо ще надто молода; що точно не зробила нічого настільки поганого, аби накласти за це головою, навіть якщо й не завжди доїдала рис і не повсякчас застеляла ліжко; що я ще не закохувалася, не бачила моря, не ступала на землю за межами свого села...

Але величезний всесвіт не почув моїх протестів і благань. У відчаї я жбурнула в нападника ще один камінь, але він був готовий до такого вчинку й легко ухилився і від цього удару, і від наступного, його губи злісно розтяглися, відкриваючи почорнілі зуби. Він знову підняв меч. Я відчула прохолоду металу, ніби він уже забрав мою душу, уразивши мою плоть.

«Ні! — безглуздо повторювала я. — Не зараз, не зараз, не зараз...»

Яскравий спалах перед очима.

Брязкіт металу об метал. Я моргнула. Дивний вітер хитнув мою вуаль, і за мить я зрозуміла, що сталося. Злетів інший меч